

Aanvullende schriftelijke mededeling vergadering Algemeen Bestuur

Datum 17 februari 2026

Landelijk coalitieakkoord *Aan de slag, Bouwen aan een beter Nederland.*

In het coalitieakkoord *Aan de slag, Bouwen aan een beter Nederland* presenteren D66, VVD en CDA de plannen voor de komende kabinetsperiode. GGD GHOR Nederland heeft het akkoord geanalyseerd en de belangrijkste punten op een rij gezet.

Wat valt op in het akkoord?

De coalitie spreekt nadrukkelijk de ambitie uit om te bouwen aan de gezondste generatie ooit. Preventie, gezondheidsbevordering en welzijn krijgen daarin een belangrijke plek. Dat sluit goed aan bij onze inzet als GGD: investeren in gezondheid loont en draagt bij aan een veerkrachtige samenleving.

De reactie van GGD GHOR Nederland

Naast de analyse is ook een officiële reactie opgesteld. Daarin benadrukt GGD GHOR Nederland dat zij positief is over:

- de focus op preventie en welzijn;
- de ambitie om gezondheidsverschillen te verkleinen;
- de bereidheid om te investeren in een gezonde leefomgeving.

Tegelijkertijd is er duidelijke zorg over één cruciaal punt:

de aangekondigde bezuiniging op pandemische paraatheid wordt niet teruggedraaid.

GGD GHOR Nederland vindt dit onbegrijpelijk en zorgwekkend. De lessen uit de coronaperiode laten zien hoe belangrijk structurele paraatheid is. Zonder voldoende middelen en capaciteit kunnen we onze wettelijke taken minder goed uitvoeren en staat de maatschappelijke veiligheid onder druk.

Wat betekent dit voor ons als GGD?

Voor onze organisatie betekent dit het volgende:

- **Kansen**

De nadruk op preventie en gezondheid biedt ruimte om ons werk nog steviger neer te zetten. Denk aan versterking van jeugdgezondheidszorg, leefstijlbevordering, mentale gezondheid en het teruggingen van gezondheidsachterstanden.

- **Aandachtspunt**

De bezuiniging op pandemische paraatheid is een groot probleem. Net als in het vorige kabinet is dit wederom een vraagstuk. De GGD zich blijven inzetten om pandemische paraatheid te waarborgen. Daarnaast gaan we wel op basis van deze ontwikkeling heroverwegen wat de GGD nog wel blijft doen op dit vraagstuk en welke werkzaamheden we mogelijk moeten gaan afbouwen omdat er geen zicht is op lange termijn financiering. Het zal gevolgen hebben voor onze inzet bij infectieziektebestrijding, monitoring en opschaling bij gezondheids crises en vooral bij landelijke pandemieën. Als GGD blijven we daarom actief benadrukken dat paraatheid niet vrijblijvend is.

- **Vervolg**

Zodra er meer duidelijk is over de uitwerking van het akkoord en de financiële kaders, informeren we jullie opnieuw. We blijven met gemeenten, VWS en GGD GHOR Nederland in gesprek om onze publieke gezondheidszorg sterk en toekomstbestendig.

Nadere duiding en analyse:

De gezonde samenleving

- D66, CDA en VVD geven in het nieuwe coalitieakkoord aan dat ze willen bouwen aan de gezondste generatie ooit en met een gezonde leefomgeving en een stevige sociale basis mensen willen helpen om langer gezond te blijven. De partijen presenteren de volgende maatregelen:
 - Ongezonde keuzes worden onaantrekkelijker gemaakt; een deel van de opbrengsten wordt ingezet voor gezondheidsverbetering. Per 2030 wordt een heffing op basis van het suikergehalte in bepaalde voedingsmiddelen ingevoerd voor producenten. Het gaat hierbij om voedingsmiddelen met een suikergehalte vanaf 6%.
 - Gratis schoolfruit voor alle kinderen in het primair en voortgezet onderwijs.
 - Aanscherping van de wetgeving rondom kindermarketing voor ongezonde producten.
 - Gezonde keuzes beter bereikbaar maken via een wijkgerichte aanpak, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen (buurtregie, meer sociale cohesie en mantelzorgondersteuning). Hiervoor wordt 40 miljoen euro per jaar gereserveerd in 2027 tot en met 2029.
 - Het programma Kansrijke start wordt uitgebreid en structureel verankerd in de rijksbegroting als interdepartementale prioriteit. Hiervoor wordt 150 miljoen euro structureel gereserveerd.
 - Doorgaan met initiatieven voor een rookvrije generatie, de minimumleeftijd voor aankoop van nicotine houdende producten verhogen naar 21 jaar. Daarnaast wordt het in voorraad houden van illegale vapes strafbaar en wordt meer ingezet op handhaving.
 - De zorgakkoorden worden verlengd met afspraken over volumegroei en versterken deze met wet- en regelgeving.

Vaccinaties

- Voor medische preventie wordt 35 miljoen euro structureel gereserveerd. Om de vaccinatiegraad te verhogen wordt geïnvesteerd in de uitbreiding van de wijkgerichte aanpak vaccinatie.
- Voor 2027 zijn in het coalitieakkoord geen financiële middelen voor covid opgenomen.

Geestelijke Gezondheidszorg

- Inzetten op preventie en vroege interventie, met programma's op school, werk en in de wijk; GGZ financiering hervormen zodat er meer capaciteit is voor complexe zorg, en prikkels voor lichte zorg afbouwen.
- Bemoezorg wordt vaker ingezet bij mensen die zorg mijden en mensen met onbegrepen gedrag, om de politie te ontlasten.

Arbeidsmarkt

- Professionals worden opgeleid waar de zorg het hardst nodig is, met meer aandacht voor werken buiten het ziekenhuis. Er komt extra opleidingsruimte in de eerstelijnszorg, wijkverpleging, ouderenzorg en het sociaal domein, en overstappen tussen zorgdomeinen wordt makkelijker gemaakt.

Gegevensuitwisseling

- De partijen zetten in op landelijk dekkende infrastructuur voor gegevensuitwisseling, zodat zorgverleners, en waar passend het sociaal domein, beter kunnen samenwerken en hoogwaardig onderzoek voor betere patiëntenzorg mogelijk wordt.

Veiligheid en gezond online

- Europese minimumleeftijd van 15 jaar voor sociale media, met privacy vriendelijke leeftijdsverificatie en strenger toezicht op grote platforms (transparantie over algoritmes, effectieve moderatie, verbod op verslavende en polariserende algoritmes).
- Ongezonde schermtijd bij kinderen en jongeren terugdringen via voorlichting, gezondheidsrichtlijnen en ondersteuning van ouderinitiatieven; ouders krijgen een Kijkwijzeradvies voor onlinekanalen.
- Aanscherping van de mobieltjesrichtlijn op scholen: telefoons de hele schooldag 'thuis of in de kluis', met noodzakelijke uitzonderingen.

Nationale veiligheid

- Desinformatie en online beïnvloeding wordt harder aangepakt, o.a. via Europese mogelijkheden om desinformatie te verwijderen en sociale mediaplatforms aan te spreken op hun verantwoordelijkheid; monitoring wordt belegd bij NCTV en BZK.
- De partijen noemen dat een weerbare samenleving "samen redzaam" moet zijn. Er worden buurtcrisisteam opgezet samen met lokale overheden en veiligheidsregio's, zodat burgers kunnen worden ingezet bij rampen en crises.
- Zorgen dat locaties zoals buurthuizen en brandweerkazernes beschikbaar zijn als opvang- en steunpunten tijdens crisissituaties.

AZWA

- Het kabinet reserveert tot en met 2035 middelen om de afgesproken intensiveringen van het aanvullend zorg en welzijnsakkoord (AZWA) uit te voeren.

Gezonde leefomgeving

- De partijen zetten in op toekomstgericht beleid op het gebied van milieu en water. Het Schone Lucht Akkoord dient daarbij als uitgangspunt.
- Daarnaast wordt ingezet op Nederland als kartrekker voor een Europees verbod op PFAS. Ondertussen wordt samen met betrokken partijen gekeken naar manieren om de vraag naar PFAS-houdende producten bij consumenten terug te dringen en hen te helpen kiezen voor alternatieven zonder PFAS.
- Voor het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid voor kwetsbare wijken wordt voor de periode 2029-2035 135 miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld.
- Voor de landbouw, natuur en stikstofaanpak wordt een investeringsbedrag van 20 miljard euro beschikbaar gesteld. Dit bedrag wordt verdeeld naar verschillende doelen en activiteiten, onder andere voor een vrijwillige beëindigingsregeling van veehouderijlocaties wordt tot en met 2035 2,75 miljard euro extra vrijgemaakt. Daarnaast wordt tot en met 2031 250 miljoen euro vrijgemaakt voor maatregelen met een significante verlaging van stikstof/ammoniakemissies in de industrie en de mobiliteit.

Bijlage: Passages uit het akkoord

Een veilige samenleving voor iedereen (p.11) [...]

We gaan overlast voorkomen door mensen met verward of onbegrepen gedrag beter te helpen. De aanbevelingen van de parlementaire verkenning verward/onbegrepen gedrag en veiligheid nemen we hierbij mee, waaronder meer mogelijkheden voor burgemeesters om door middel van bemoeizorg in te grijpen en meer crisisplekken te realiseren. We letten hierbij goed op dat er geen extra complexiteit en regeldruk ontstaat voor de strafrechtketen.

Nationale veiligheid (p.15)

[...] We bestrijden desinformatie en online beïnvloeding. We vergroten de mogelijkheden om desinformatie te verwijderen in Europees verband en benutten alle mogelijkheden om sociale media platforms hierbij op hun verantwoordelijkheid aan te spreken. We beleggen de taak voor het monitoren van de herkomst en verspreiding van desinformatie bij de NCTV en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. [...] Een weerbare samenleving moet “samen redzaam” zijn. We betrekken daarom de hele samenleving bij veiligheid en crisisbeheersing. Dat begint in buurten en dorpen waar mensen verantwoordelijkheid nemen, voor elkaar zorgen en een beroep op elkaar kunnen doen in geval van nood. De organisatie daarvan draagt bij aan het versterken van onze paraatheid tegen de dreiging van hybride oorlogsvoering en andere crisissituaties.

Dit willen we doen:

- We zetten samen met lokale overheden en veiligheidsregio's buurtcrisisteams op van burgers die bij rampen en crises kunnen worden ingezet.
- We zorgen dat de locaties waar mensen bij crisissituaties terecht kunnen in buurten en dorpen, zoals buurthuizen en brandweerkazernes, hiervoor beschikbaar zijn.

Een gezonde samenleving (p.52-57)

Goede gezondheid en goede zorg zijn van onschatbare waarde. Nederland heeft veel om trots op te zijn: toegankelijke zorg van hoge kwaliteit en zorgverleners die zich elke dag met liefde en deskundigheid inzetten voor anderen. Dat moeten we koesteren. Juist daarom is het tijd om vooruit te kijken en betere keuzes te maken voor de toekomst. De zorg is van oudsher sterk gericht op medische behandeling. Die is van hoog niveau, maar gezondheid is meer dan genezen alleen. Mensen willen kunnen meedoen in het leven – ook met een ziekte of beperking. Kwaliteit van leven, mentale veerkracht en sociale ondersteuning verdienen daarom een centrale plek. Op dit moment is het echter zo dat de buurt waar je in opgroeit je gezondheidskansen bepaalt. Te veel mensen hebben geen huisarts of geen vaste huisarts, terwijl een vertrouwd gezicht zo belangrijk is. En het niet altijd makkelijk is de gezonde keuze te maken in een omgeving waar het aanbod en de omstandigheden vooral ongezond zijn.

Met een focus op preventie en welzijn en de inzet van nieuwe behandelmethoden en technologie helpen we mensen langer gezond te leven, te werken en zelfstandig te blijven. Die kansen moeten we beter benutten. Want een gezondere samenleving is niet alleen gelukkiger, maar ook sterker en productiever. De vergrijzing zet onze zorg onder druk maar is ook een kans. Ouderen zijn steeds fitter, wonen langer zelfstandig en willen mee blijven doen in de samenleving. Met slimme technologie, passende woonvormen en sterke, zorgzame buurten ondersteunen we dat. Zo krijgen ouderen de zorg die ze nodig hebben en maken we het werk in de zorg aantrekkelijker. Om dat te garanderen moeten we hervormen. Zonder ingrijpen stevent de zorg af op een zorginfarct. Door de stijgende zorgvraag, vergrijzing en personeelstekorten lopen zorgverleners tegen hun grenzen aan en krijgen steeds meer mensen de zorg die zij nodig hebben te laat of helemaal niet. Dat is onacceptabel. Door nu in te grijpen en keuzes te maken, blijven we goede zorg ook in de toekomst garanderen.

Op korte termijn nemen we maatregelen om de toegankelijkheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid van ons zorgstelsel te verbeteren. De staatscommissie zorg zal voor de langere termijn aanbevelingen doen over meer hervormingen voor een financieel houdbaar zorgstelsel als antwoord op de toekomstige vergrijzing en personeelskrapte. Wij kiezen voor een gezamenlijke aanpak: samen met cliënten, patiënten, familie, mantelzorgers en vrijwilligers, zorgverleners en professionals in het sociaal domein bouwen we aan een samenleving waarin voorkomen van ziekte en eenzaamheid voorop staat, we mensen aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid en waarin we werken aan welzijn en er altijd goede zorg is voor wie dat nodig heeft. Dit stellen we voor:

Voorkomen is beter dan genezen

We bouwen aan de gezondste generatie ooit. Gezondheid begint niet in het ziekenhuis, maar in het dagelijks leven: thuis, op school, op het werk en in de buurt. Met een gezonde leefomgeving en een stevige sociale basis helpen we mensen om langer gezond te blijven. Dat vergroot de kwaliteit van leven en draagt bij aan een sterke en veerkrachtige samenleving. Daarmee verkleinen we de gezondheidsverschillen tussen mensen, verlichten we de zorg en maken we het mogelijk dat mensen langer aan het werk kunnen zijn in de zorg en erbuiten. Dat vraagt om fundamentele verschuivingen: van zorg naar gezondheid, van behandelen naar voorkomen, en van individuele oplossingen naar een sterke sociale basis. Hiervoor kijken we naar oplossingen binnen de zorg, maar ook daarbuiten: denk aan het oplossen van schuldenproblematiek en het werken aan een gezonde leefomgeving. Dit willen we doen:

- Om te komen tot de gezondste generatie investeren we in preventie en welzijn. We zorgen dat preventie weer gaat lonen. We focussen op de gezondheid van kinderen en op het stimuleren van bewegen in het dagelijks leven en sport voor mensen met en zonder beperking. We maken ongezonde keuzes onaantrekkelijker en een deel van de opbrengst van deze maatregelen zetten we in om de gezondheid juist te verbeteren. Kinderen in het primair en voortgezet onderwijs krijgen gratis schoolfruit. We scherpen de wet die kindermarketing reguleert aan. We zorgen dat gezonde keuzes via een wijkgerichte aanpak ook kwetsbare groepen bereiken. We bouwen aan zorgzame wijken en buurten door te investeren in de sociale cohesie. We investeren in renovatie en verduurzaming van sportaccommodaties, bijvoorbeeld door het budget voor de BOSA te verhogen en zorgen voor meer buitenspeelplekken. We investeren in het Actieprogramma Kansrijke Start voor gezinnen in een kwetsbare situatie, zodat gezinnen die het moeilijk hebben betere zorg en ondersteuning krijgen. Ook gaan we door met initiatieven rondom de rookvrije generatie en wordt de minimale leeftijd voor de aanschaf van nicotine houdende producten 21 jaar. Daarnaast wordt het in voorraad houden van illegale vapes strafbaar en wordt er meer ingezet op handhaving.
- [...]
- We verlengen de zorgakkoorden met afspraken over volumegroei en versterken deze met wet- en regelgeving

Jeugdzorg

Kinderen moeten in Nederland gezond, gelukkig en met een goede dosis weerbaarheid kunnen opgroeien. Ouders of opvoeders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen en doen dit binnen de pedagogische civil society. Nu is het zo dat 1 op de 7 kinderen jeugdzorg krijgt. Het stelsel is sterk geïnstitutionaliseerd en leunt te veel op het leveren van – voor aanbieders financieel aantrekkelijke – lichte zorg, waardoor zorg voor kinderen met complexe zorgvragen niet altijd tijdig beschikbaar is. Tegelijk is de jeugdzorg sterk versnipperd, met veel inkopers en aanbieders en te weinig continuïteit voor kinderen en gezinnen. Daardoor is te vaak het systeem leidend en niet wat het kind en het gezin nodig hebben. Dit willen we doen:

- Er wordt veel jeugdzorg geboden bij problemen die eigenlijk geen zorgproblemen zijn. Denk aan kinderen die het thuis lastig hebben vanwege problemen van hun ouders: een scheiding of schulden. Deze problemen leggen we waar ze thuishoren, bijvoorbeeld in het sociaal domein.
- We passen de reikwijdte van de aanspraken in de jeugdzorg aan. We maken een scherp onderscheid tussen preventie, lichte (opvoed)ondersteuning en specialistische zorg. Lichte (opvoed)ondersteuning wordt niet meer gefinancierd of collectief georganiseerd. Passende zorg is de norm en waar mogelijk vergoeden we alleen bewezen effectieve jeugdzorg.
- Niet het systeem, maar het perspectief van kinderen en gezinnen staat centraal en is leidend bij besluitvorming. Hervormen van de organisatie en financiering van de jeugdzorg, zodat er zo min mogelijk schakels zijn en er capaciteit in menskracht en budget komt voor complexe zorg. Prikkel die lichte zorg bevoordelen worden afgebouwd en er vindt meer sturing plaats op uitkomsten.
- In het belang van het kind zetten we de hervorming van de jeugdbescherming door.

Geestelijke gezondheidszorg

Mentale problemen horen bij het leven en vragen om steun van familie, vrienden, op school, op het werk of in de wijk. Niet alles hoeft meteen zorg te zijn. Voor wie gespecialiseerde zorg nodig heeft, moet die er ook echt zijn. Niemand wil vastlopen met psychische klachten en maanden moeten wachten op passende hulp. Dat vraagt om meer samenhang en samenwerking, zodat mensen niet verdwalen tussen verschillende wetten, regelingen en loketten. Dit willen we doen:

- We zetten in op preventie van mentale problemen van jongeren en volwassenen. We willen vroege interventie en voorkomen dat problemen te zwaar worden. We investeren in programma's op school, het werk en in de wijk om mentale veerkracht te versterken. Hervormen van de financiering en organisatie van de GGZ, zodat er capaciteit in menskracht en budget komt voor complexe zorg. Prikkel die lichte zorg bevoordelen worden afgebouwd er vindt meer sturing plaats op uitkomsten.
- Meer centrale regie over de verschillende wetten zodat mensen niet tussen wal en schip vallen als ze van de ene naar de andere wet overgaan, bijvoorbeeld als ze volwassen worden. Om beter te kunnen prioriteren, blijven we inzetten op het verkrijgen van inzicht in de zorgvraag. We willen dat vaker bemoeizorg wordt aangeboden bij mensen die zorg mijden of onbegrepen gedrag vertonen, ook om de politie te ontlasten.

Om bovenstaande hervormingen te realiseren, maken we werk van 'Werken in de zorg', 'Goede gegevensuitwisseling en slimme inzet van technologie' en 'Geld voor zorg naar zorg':

Werken in de zorg

Mensen die in de zorg werken zijn de ruggengraat van ons zorgstelsel. Daarom vraagt de arbeidsmarkt krapte om andere keuzes in opleiden, inzet en behoud van zorgprofessionals. Dit willen we doen:

- We benutten het potentieel van mensen die al in de zorg werken beter. Door slimmer organiseren, minder administratieve lasten en meer ruimte voor innovatie en professionele autonomie wordt het voor zorgverleners aantrekkelijker om meer uren te werken en tijd te hebben voor dat waar ze goed in zijn: de beste zorg geven aan wie dat nodig heeft.
- Professionals moeten worden opgeleid voor het leveren van zorg waar ze het hardste nodig zijn. In opleidingen komt meer aandacht voor werken buiten het ziekenhuis. Ook maken we ruimte voor opleiden in de eerstelijnszorg, de wijkverpleging, de ouderenzorg en het sociaal domein en maken het overstappen van werk in het ene zorgdomein naar het andere makkelijker.
- Agressie en intimidatie richting zorgverleners zijn onacceptabel. We pakken incidenten stevig aan.

Goede gegevensuitwisseling en slimme inzet van technologie

- Om zorgverleners effectiever in te zetten en te ontzien van administratieve lasten benutten we nieuwe technologieën en digitale consulten omdat die bijdragen aan betere diagnostiek, slimmere zorg zodat professionals meer tijd hebben voor cliënten, patiënten en gezinnen.
- We zorgen voor een landelijk dekkende infrastructuur voor gegevensuitwisseling, zodat samenwerking tussen zorgverleners – en waar passend met het sociaal domein – wordt ondersteund en hoogwaardig onderzoek ten behoeve van patiëntenzorg mogelijk wordt.

Veilig en gezond online (p.59/60)

Het internet moet een veilige en gezonde omgeving zijn, zeker voor kinderen en jongeren. In de huidige online wereld zorgen verslavende algoritmes, schadelijke content en gebrekkige moderatie voor risico's als verslaving, intimidatie, misbruik en fraude. Ook om onze democratie te beschermen, stellen we duidelijke grenzen en versterken we het toezicht. Dit willen we doen:

- Een handhaafbare Europese minimumleeftijd van 15 jaar voor sociale media met privacy vriendelijke leeftijdsverificatie voor jongeren, zolang sociale media onvoldoende veilig zijn. Er komt strenger toezicht op grote online platforms, met verplichtingen tot transparantie over algoritmes en inkomsten, en met effectieve moderatie van illegale content. Verslavende, polariserende en antidemocratische algoritmes worden verboden en strafbare content moet binnen een uur na bevel van de toezichthouder worden verwijderd. We trekken hierin samen op met andere koplopers in Europa.
- We dringen ongezonde schermtijd bij kinderen en jongeren terug, via betere voorlichting, heldere gezondheidsrichtlijnen en ondersteuning van lokale ouderinitiatieven. Ouders krijgen een Kijkwijzeradvies voor online kanalen.
- [...]
- We scherpen de mobieltjesrichtlijn voor scholen aan. Telefoons gaan de gehele schooldag 'thuis of in de kluis', met de mogelijkheid voor noodzakelijke uitzonderingen.

Water en milieu (p.63)

We kiezen voor ambitieus toekomstgericht beleid op het gebied van milieu en water. Het Schone Lucht Akkoord dient daarbij als uitgangspunt. De waterkwaliteit wordt structureel verbeterd. Dit willen we doen:

- [...]
- PFAS kent grote risico's voor onze gezondheid en leefomgeving. Nederland wordt kartrekker voor een Europees verbod op PFAS. Ondertussen wordt samen met betrokken partijen gekeken naar manieren om de vraag naar PFAS-houdende producten bij consumenten terug te dringen en hen te helpen kiezen voor alternatieven zonder PFAS. We bezien of en hoe op korte termijn een lozingsverbod mogelijk is.
- Milieuvervuiling door zeer zorgwekkende stoffen wordt tegengegaan door bestaande lozingsvergunningen kritisch te toetsen en waar nodig aan te scherpen. Nieuwe lozingsvergunningen worden alleen afgegeven onder strikte voorwaarden en op basis van de best beschikbare technieken.

